



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 269g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a
articolelor 393, 394, 395 din Codul contravențional
(*autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale*)

CHIȘINĂU
18 ianuarie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 7 decembrie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 18 ianuarie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 393, 394 și 395 din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dna Laura Vdovii, parte în dosarul nr. 5r-477/21, pendinte la Judecătoria Bălți (sediul central).

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna Ecaterina Arseni, judecătoare din cadrul Judecătoriei Bălți (sediul central), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. În 7 august 2021, un agent constator din cadrul Direcției patrulare „Nord” (subdiviziune a Inspectoratului Național de Securitate Publică) a întocmit în privința nei Laura Vdovii un proces-verbal cu privire la contravenție și o decizie de sancționare în baza articolului 238 alin. (2) [*staționarea sau parcare în locuri interzise*] din Codul contravențional.

4. Dna Laura Vdovii a contestat procesul-verbal și decizia de sancționare. Printr-o încheiere din 1 octombrie 2021, Judecătoria Soroca (sediul central) a trimis contestația, potrivit competenței, la Judecătoria Bălți (sediul central).

5. În 5 octombrie 2021, Judecătoria Bălți (sediul central) a primit spre examinare cauza contravențională care are ca obiect contestația depusă de dna Laura Vdovii împotriva procesului-verbal și deciziei agentului constator din cadrul Direcției de patrulare „Nord” a INSP din 7 august 2021, întocmite în privința nei Laurei Vdovii în baza articolului 238 alin. (2) din Codul contravențional.

6. În 19 noiembrie 2021, dna Laura Vdovii a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 393, 394 și 395 din Codul contravențional.

7. Prin Încheierea din 22 noiembrie 2021, Judecătoria Bălți (sediul central) a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 393

Autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale

„(1) Sunt competente să soluționeze cauzele contravenționale:

- a) instanța de judecată;
- b) procurorul;
- c) comisia administrativă;
- d) agentul constatat (organele de specialitate specificate la art. 400–423¹²).

(2) Cauzele contravenționale aflate în competența autorităților prevăzute la alin. (1) se soluționează de către autoritatea competentă în a cărei rază teritorială a fost săvârșită contravenția. În cazul contravenției continue sau prelungite, cauza se soluționează de către autoritatea în a cărei rază teritorială s-a consumat ori a fost curmată contravenția.

(3) În cazul în care există mai mult de un act de constatare, examinare sau soluționare, efecte juridice va produce actul care primul a fost întocmit.”

Articolul 394

Instanța care înfăptuiește justiția în cauzele contravenționale

„(1) Justiția în cauzele contravenționale se înfăptuiește de către instanța de judecată conform competenței date prin prezentul cod.

(1¹) În cazul în care autoritatea competentă nu are subdiviziuni teritoriale, prin derogare de la art. 393 alin. (2), cauza contravențională se judecă de către instanța de judecată de la locul unde își are sediul autoritatea al cărei reprezentant este agentul constatat.

(2) Cauza contravențională se judecă în complet format dintr-un singur judecător care se pronunță asupra fondului cauzei prin hotărâre.

(3) Instanța de recurs judecă în complet format din 3 judecători.

(4) Judecarea cauzei în ședință judiciară va fi argumentată și efectuată cu respectarea tuturor regulilor de procedură judiciară.

(4¹) În cazurile și în condițiile expres prevăzute de prezentul cod, instanța de judecată examinează cauza contravențională în procedură scrisă.

(5) Cauza contravențională se judecă în ședință publică sau în ședință închisă, după caz, conform prevederilor art. 18 din Codul de procedură penală.

(6) În cadrul procesului contravențional, instanța de judecată se conduce și aplică corespunzător prevederile art. 31–35 din Codul de procedură penală.”

Articolul 395

Competența instanței de judecată

„(1) Instanța judecă:

1) toate cazurile cu privire la contravenții, cu excepția celor atribuite de prezentul cod competenței unor alte organe, precum și:

- a) cauzele contravenționale în privința minorilor;
- b) cauzele contravenționale prevăzute la art. 61, 63–66, 316–318¹, 320, 336;
- b¹) cauzele contravenționale în cadrul cărora au fost dispuse măsurile procesuale de constrângere prevăzute la art. 432 lit. a) și e);
- c) cauzele contravenționale în care agentul constatat, procurorul propun aplicarea unei sancțiuni dintre cele care urmează:
 - privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate;
 - privarea de dreptul de a deține anumite funcții;
 - privarea de dreptul special;
 - munca neremunerată în folosul comunității;

- arestul contravențional;
- d) cauzele contravenționale în care agentul constatat, procurorul propun aplicarea unei măsuri de siguranță dintre cele care urmează:
 - expulzarea;
 - demolarea construcției neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor;
 - confiscarea specială;
 - ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport;
- 2) contestațiile împotriva deciziilor autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale, procurorului.

(1¹) Contestația împotriva deciziei în cauza contravențională se examinează de către instanța de judecată în a cărei rază teritorială activează autoritatea competentă sau procurorul care a emis decizia, ori de către instanța de la locul unde își are sediul autoritatea competentă, pentru cazurile prevăzute la art. 394 alin. (1¹).

(2) Instanța de judecată este competentă să aplice măsuri de siguranță și amendă judiciară.

(3) Instanța de recurs judecă recursul pronunțându-se prin decizie.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

10. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că, în partea în care stabilesc că contestația împotriva deciziei în cauza contravențională se examinează de către instanța de judecată în a cărei rază teritorială activează autoritatea competentă care a emis decizia, prevederile contestate îi îngăduiesc accesul liber la justiție și îi încalcă dreptul la un proces echitabil.

11. În argumentele sale, autoarea sesizării pretinde că contestația sa împotriva deciziei în cauza contravențională trebuie să se judece de instanța de judecată de la locul unde își are sediul autoritatea competentă, *i.e.*, Inspectoratul Național de Securitate Publică (INSP), nu de instanța în a cărei rază teritorială activează subdiviziunea teritorială a acestei autorități, *i.e.*, Direcția de patrulare „Nord”, care a emis decizia de sancționare.

12. În opinia autoarei, prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 20, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate, ridicată de către o parte într-un proces din fața instanței de judecată (a se vedea § 1 *supra*), este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie articolele 393, 394 și 395 din Codul contravențional, care nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate. Articolele contestate reglementează autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale, precum și competența

instanței de judecată la examinarea cauzei contravenționale. Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile contestate la examinarea cauzei contravenționale (a se vedea § 5 *supra*) în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental invocat (DCC nr. 187 din 7 decembrie 2021, § 22 și jurisprudența citată acolo).

18. Curtea observă că autoarea excepției de neconstituționalitate a făcut trimitere la articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 26 [*dreptul la apărare*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

19. Cu referire la articolele 1 alin. (3), 4, 26 și 54 din Constituție, autoarea excepției nu a prezentat critici de neconstituționalitate și nu a argumentat contrarietatea textului legal contestat cu normele constituționale invocate.

20. În acest context, Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și preluarea unor considerente din jurisprudența Curții Europene sau a Curții Constituționale, dar în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate (DCC nr. 173 din 11 noiembrie 2021, § 20). Prin urmare, acest capăt al sesizării este inadmisibil. Curtea reamintește că dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 187 din 7 decembrie 2021, § 27).

21. Cu referire la articolul 20 din Constituție, Curtea reiterează că accesul liber la justiție nu are un caracter absolut, ci unul care poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural (a se vedea HCC nr. 23 din 5 august 2021, § 56). Sub aspect constituțional, este esențial ca legea să conțină garanții procesuale suficiente care să-i ofere persoanei posibilitatea rezonabilă și efectivă de a-și apăra cauza în scopul contestării măsurilor care interferează cu drepturile sale. Astfel, reglementarea de către legislator, în limitele competenței acordate de Constituție, a condițiilor de exercitare a acestui drept nu constituie o suprimare sau diminuare a dreptului de liber acces la justiție, atât timp cât nu se aduce atingere substanței acestuia și există garanții procedurale efective (a se vedea DCC nr. 151 din 19 octombrie 2021, § 22).

22. Curtea observă că, deși a invocat articolele 393, 394 și 395 din Codul contravențional, autoarea sesizării pretinde că i se încalcă dreptul de acces liber la justiție doar prin prevederile articolului 395 alin. (1¹) din Cod.

23. Curtea observă că, potrivit dispozițiilor criticate, contestația împotriva deciziei în cauza contravențională se examinează de către instanța de judecată în a cărei rază teritorială activează autoritatea competentă care a emis decizia de sancționare, iar în cazul în care autoritatea competentă nu are subdiviziuni teritoriale, asemenea contestație se judecă de instanța de la locul unde își are sediul autoritatea competentă.

24. Curtea notează că, potrivit articolului 115 alin. (4) din Constituție, reglementarea competenței instanțelor de judecată și a procedurii de judecată constituie atribuția legislatorului, acesta fiind suveran să prevadă prin legi organice competența instanței de judecată în examinarea cauzelor contravenționale, drepturile părților în cadrul procesului contravențional și modul în care aceste drepturi trebuie exercitate. Respectiv, ține de prerogativa legislatorului de a stabili competența instanțelor judecătorești să soluționeze cauze contravenționale, soluție care rezultă din dispozițiile articolelor 72 alin. (3) lit. e) și 115 alin. (4) din Constituție.

25. Curtea mai observă că în circumstanțele juridice în prezenta cauză nu este afectat dreptul de acces la un tribunal, prin necesitatea deplasării în teritoriu. Autoarea sesizării și persoanele din categoria sa ar putea apela, în asemenea situații, la un apărător care activează în circumscripția instanței de judecată relevante.

26. Prin urmare, Curtea nu reține argumentele autoarei sesizării privind incidența dreptului de acces liber la justiție, deoarece prevederile contestate nu îngăduiesc dreptul acesteia de a contesta decizia în cauza contravențională. Mai mult, Curtea observă că autoarea sesizării a ridicat excepția de neconstituționalitate în fața unei instanțe de judecată care are pe rol examinarea unei asemenea contestații formulate de autoare, fapt care confirmă exercițiul efectiv al unui drept procedural important, facilitat prin accesul la instanță.

27. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 393, 394 și 395 din Codul contravențional, ridicată de dna Laura Vdovii, parte în dosarul nr. 5r-477/21, pendinte la Judecătoria Bălți (sediul central).

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 18 ianuarie 2022

DCC nr. 6

Dosarul nr. 269g/2021